

Poučenie o lekárovi – začiatočníkovi

Nevyhnutným predpokladom poskytovania zdravotnej starostlivosti podľa slovenskej právnej úpravy je poučenie a na to nadväzujúci súhlas pacienta so zásahom do jeho telesnej integrity. Náležitosti poučenia a informovaného súhlasu sú definované v § 6 a nasl. zákona č. 576/2004 Z.z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 576/2004 Z.z.“). Povinnosťou ošetrojúceho zdravotníckeho pracovníka je informovať taxatívne vymenované osoby¹ o účele, povahe, následkoch a rizikách poskytnutia zdravotnej starostlivosti, o možnostiach voľby navrhovaných postupov a rizikách odmietnutia poskytnutia zdravotnej starostlivosti. Toto poučenie má byť dané zrozumiteľne, ohľaduplne, bez nátlaku, s možnosťou a dostatočným časom slobodne sa rozhodnúť pre informovaný súhlas a primerane rozumovej a vôľovej vyspelosti a zdravotnému stavu osoby, ktorú má zdravotnícky personál poučiť.

Mal by však zdravotnícky personál informovať pacienta, že zdravotnú starostlivosť (operáciu alebo liečbu) mu bude poskytovať lekár – nováčik? Dodávame, že podmienky pre poskytovanie zdravotnej starostlivosti sú predmetom samostatnej právnej úpravy, a to zákona č. 578/2004 Z.z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch, stavovských organizáciách v zdravotníctve v znení neskorších predpisov. V tomto príspevku Vám prinášame zopár prípadov, ktoré boli riešené v Nemecku:

Nemecká rozhodovacia prax považuje poučenie za nedostatočné, ak sa pacient nedozvedel, že operáciu, resp. liečbu vykonal nováčik. Vrchný krajský súd v Kolíne, sp. zn. 7 U 105/80 považoval poučenie za neúčinné, keď zdravotnícky personál nevysvetlí pacientovi, že ho má operovať lekár, ktorý danú operáciu ešte nerobil, resp. vykonal iba zopárkrát. Pacient musí byť informovaný na kvalifikáciu operujúceho lekára, pretože pri menších skúsenostiach rastie riziko nesprávneho prevedenia výkonu. Lekári – asistenti môžu sami operovať, len ak sú: *„plne erudovaní a aspoň priemerne skúsení a vycvičení; operáciu im možno zveriť iba vtedy, ak je zaručené jej vykonanie s rovnakým terapeutickým štandardom ako u odborného lekára; dôkazné bremeno o splnení týchto podmienok zaťažuje zdravotnícke zariadenie.“*² Ak už realizuje operačný zákrok začiatočník, pri operácii musí byť po celý čas prítomný službukonajúci vrchný lekár, ktorý je pripravený okamžite zasiahnuť v prípade komplikácií.³ Podľa rozhodnutia Spolkového súdneho dvora, sp. zn. VI ZR 224/83 je povinnosťou lekára začiatočníka viesť dokumentáciu o všetkých skutočnostiach, nakoľko ich absencia môže viesť k záveru o jeho zavinení.

Podľa dôvodovej správy k zákonu č. 576/2004 Z.z. je informovaný súhlas *„(...) dôležitou súčasťou moderného ponímania zdravotníctva a výrazným spôsobom aktivizuje pacienta do procesu liečby, pričom zvyšuje jeho právne a zdravotnícke povedomie.“* V súvislosti s týmto zámerom zákonodarcu potom vyvstáva otázka, či by aj v našich podmienkach mal byť pacient poučený nielen

¹ Medzi osoby, voči ktorým si v zmysle § 6 ods. 1 zákona č. 576/2004 Z.z. musí zdravotnícky personál splniť poučovaciu povinnosť patrí nielen (plnoletý) pacient, ale aj inú osobu, ktorú určil pacient, zákonný zástupca, opatrovník, poručník, iná fyzická osoba ako rodič, ktorá má maloleté dieťa zverené do osobnej starostlivosti, osoba, ktorá má dieťa v náhradnej osobnej starostlivosti, osoba, ktorá má dieťa v pestúnskej starostlivosti, osoba, ktorá má záujem stať sa pestúnom a má dieťa dočasne zverené do starostlivosti, budúceho osvojiteľa, osoba, ktorá má dieťa zverené podľa osobitných predpisov, štatutárny zástupca zariadenia, v ktorom sa vykonáva rozhodnutie súdu o nariadení ústavnej starostlivosti, rozhodnutie súdu o uložení neodkladného opatrenia, rozhodnutie súdu o nariadení výchovného opatrenia alebo rozhodnutie súdu o uložení ochrannej výchovy, ak osoba, ktorej sa má zdravotná starostlivosť poskytnúť, je maloleté dieťa, osoba pozbavená spôsobilosti na právne úkony alebo osoba s obmedzenou spôsobilosťou na právne úkony (ďalej len „osoba nespôsobilá dať informovaný súhlas“) a vhodným spôsobom aj osobu nespôsobilú dať informovaný súhlas.

² Nur erfahrene Assistenzärzte dürfen selbst operieren. Krankenhaus – Umschau, 1984, č. 3, s. 191.

³ DONATH, K: Der Anfänger darf den Schnitt nicht selbständig führen. Ärztliche Praxis, 1983, č. 97, s. 3045.

o obsahu poskytovanej zdravotnej starostlivosti, ale v niektorých špecifických situáciách aj o tom, kto mu ju bude poskytovať? Slovenská právna úprava vyslovuje túto informačnú povinnosť „o nováčikovi“ vo vzťahu k pacientovi neupravuje. Bez ohľadu na skutočnosť, či zdravotnú starostlivosť poskytuje lekár – nováčik alebo lekár s niekoľkoročnými skúsenosťami, z právneho hľadiska je podstatné, aby bola v zmysle § 4 ods. 3 zákona č. 576/2004 Z.z. poskytnutá *lege artis*, tzn. poskytovateľ zdravotnej starostlivosti má vykonať všetky zdravotné výkony za účelom správneho určenia choroby so zabezpečením včasnej a účinnej liečby s cieľom uzdravenia osoby alebo zlepšenia stavu osoby pri zohľadnení súčasných poznatkov lekárskej vedy a v súlade so štandardnými postupmi na výkon prevencie, štandardnými diagnostickými terapeutickými postupmi pri zohľadnení individuálneho stavu pacienta. Neposkytnutím riadnej zdravotnej starostlivosti sa tak poskytovateľ (bez ohľadu na skúsenosti lekára) vystavuje riziku právnej zodpovednosti, a to podľa okolností situácie trestnoprávnej, občianskoprávnej, pracovnoprávnej a pod.

Aj mladý lekár zamestnaný u poskytovateľa zdravotnej starostlivosti musí poskytovať zdravotnú starostlivosť správne a nevzťahujú sa ani na neho žiadne výnimky pri vedení zdravotnej dokumentácie. Netreba opomínať, že účinnosťou zákona č. 214/2019 Z.z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 300/2005 Z.z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony bola zavedená nová skutková podstata trestného činu, a to § 352a pomenovaný ako falšovanie a vyhotovenie nepravdivej zdravotnej dokumentácie.⁴ Záverom možno zhrnúť, že na uplatňovanie nárokov pacienta na náhradu škody a nemajetkovej ujmy nemá žiaden vplyv, či zdravotnú starostlivosť poskytol nováčik alebo lekár s dlhoročnou praxou.

---

⁴ Viď príspevok BUTVIN, P.: Falšovanie a vyhotovenie nepravdivej zdravotnej dokumentácie zo dňa 5.9.2019 na webovej stránke www.mandelik.sk